

کارکردهای فضای سبز در شهرها با نگاهی به فضاهای سبز شهری در کلانشهر کرج علیرضا عبدالهی - کارشناس زراعت و اصلاح نباتات

چکیده

در عصر حاضر، اهمیت و نقش فضای سبز در حیات و توسعه شهرها تا حدی است که به عنوان یکی از شاخص های توسعه پایدار و در عین حال معیاری برای ارتقای کیفیت فضای زندگی از آن یاد می شود. تأثیرات فیزیکی و طبیعی این فضاها در سیستم شهری و بازدهی های مختلف اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی آن در ساختار جوامع انکارناپذیر است، تا آنجا که کاربری فضای سبز در شهرها و سرانه ی آن از مباحث اساسی در برنامه ریزی و مدیریت شهری محسوب می شود. در این مقاله که با استفاده از مطالعات کتابخانه ای تهیه گشته، سعی بر آن شده است که ضمن بیان اهمیت فضای سبز در شهرهای مدرن امروزی و تحلیل کارکردهای ناشی از گسترش این فضاها، به کارکردهای فضای سبز شهری در کلانشهر کرج نیز پرداخته شود و همچنین در نهایت توصیه ها و راهکارهایی در جهت بهبود عملکرد مدیریت شهری در کلانشهر کرج برای رسیدن به شهر ایده آل از منظر فضای سبز ارائه شده است.

واژگان کلیدی:

فضای سبز، پارک شهری، توسعه پایدار، مدیریت شهری، کیفیت زندگی

مقدمه:

گسترش روز افزون جمعیت شهری، موجب تغییر ساختار و عملکرد اراضی شهری و پیرامونی شده است. از مهمترین اثرات کالبدی - فضایی رشد شهرنشینی می توان به تخریب و تغییر کاربری های فضای سبز اشاره نمود. فضاهای سبز و باز شهری، بازماندگان طبیعت در شهر محسوب می شوند که در نتیجه توسعه بی رویه شهری، دچار تغییرات کمی و کیفی شده اند و این تحولات، اثرات اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی زیادی را همراه داشته است. فضای سبز شهری بر اساس کارکردهای متنوع خود، نقش برجسته ای را در ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان ایفا می کند و از این رو عامل کلیدی در شکل گیری شهر پایدار می باشد (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲).

فضای سبز که بخشی از سیمای شهر را تشکیل میدهد، به عنوان یکی از پدیده های واقعی، از نخستین مسائلی است که انسان همواره با آن در تماس بوده و خواهد بود. رشد و توسعه شهرنشینی با گسترش کالبدی شهرها رابطه مستقیم داشته و دوری از طبیعت و قطع رابطه انسان با محیط زیست طبیعی را موجب می شود (محرم نژاد و بهمن پور، ۱۳۸۸: ۵۲۴). جمعیت و گسترش شهرنشینی، موجب تبدیل فضاهای سبز شهری به سطوح بتنی خشن و نفوذ ناپذیر میشود. این روند به ویژه در کشورهای درحال توسعه و کشورهای جهان سوم نمودی جدیدتر دارد (Shi, ۲۰۰۲: ۱۸). از سوی دیگر توسعه بی رویه و ناپایدار شهری، باعث افزایش حاشیه نشینی، تخریب نواحی سبز شهری و بالا رفتن تقاضا برای زمین شهری می گردد. این امر خود زمینه ساز از بین رفتن فضاهای سبز درون شهری و اطراف شهرها و تغییر کاربری این گونج اراضی می شود. اهمیت فضاهای سبز در محیط شهری، تا آن حد است که به عنوان یکی از شاخصهای توسعه یافتگی جوامع مطرح می باشد (بهمن پور و محرم نژاد، همان منبع). پارکهای شهری دارای نقش اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیکی هستند، با مزایایی چون درمان بیماریهای روحی، محیطی مطلوب برای پرورش کودکان، یکپارچگی اجتماعی، حفظ آسایش و نظایر اینها، این محیطها در عین حال معیاری برای ارتقای کیفیت فضای زندگی و توسعه جامعه محسوب می شوند (Balram, ۲۰۰۵: ۱۴۹). استقرار پارک های شهری از یک سو به جهت تأثیری که بر کیفیت زندگی شهری و نیل به توسعه پایدار دارند و از سوی دیگر به جهت بار مالی بدون بازگشت سرمایه و سود که برای شهرداری ها به جای می نهند، ارزش بررسی گسترده را دارند (Manlun, ۲۰۰۳: ۳۱). امروزه بخش قابل توجهی از فضای سبز شهری در قالب پارک ها ایجاد می شود. نقش این پارک ها (بوستان ها) در کاهش مشکلات زیست محیطی کاملاً ملموس بوده، علاوه بر زیبایی

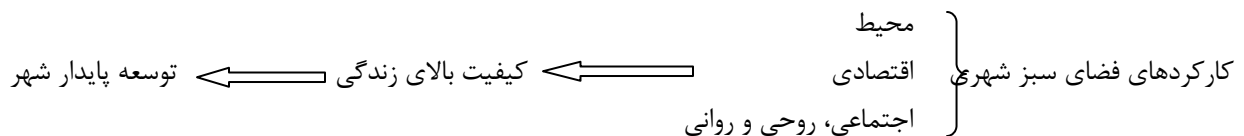
هایی که از منظر شهرسازی ایجاد می کند، میتواند از جمله مناسب ترین مکان ها برای گذراندن اوقات فراغت شهروندان و انجام فعالیت های فرهنگی، اجتماعی، تفریحی و... نیز محسوب شود. همچنین فضای سبز (پارک های شهری) در شهرها بر تعدیل دما، افزایش رطوبت نسبی، لطافت هوا و جذب گرد خاک تأثیر دارند. با توجه به این موضوع، توجه و امعان نظر برای ساخت و توسعه این مجموعه ها در برنامه ریزی های شهری از اهمیت ویژه ای برخوردار است (سعیدنیا، ۱۳۷۹:۳۳).

تعریف و مفهوم فضای سبز و پارک شهری

فضای سبز شهری به مجموعه فضاهای باز و سبزی گفته می شود که در داخل محیطهای شهری با اهداف مشخص، برنامه ریزی و عملکردهای معینی بر عهده آنها نهاده شده است (مطلبی، ۱۳۸۲:۳۱). در تعریفی دیگر آمده است فضاهای سبز شهری بخشی از فضاهای وسیع یا محدود موجود در محدوده ی عملکردی شهر است که به منظور ایجاد تنوع و زیبایی، افزایش کیفیت زیستی، تأمین رفاه انسانی و ارائه خدمات ویژه به شهروندان انتخاب شده و با انواع پوشش های گیاهی بومی و غیربومی، تحت نظارت و مدیریت انسان شهری قرار دارد (ضرابی و تبریزی، ۱۳۸۵:۱۶). از دیدگاه شهرسازی، فضای سبز شهری بخشی از استخوان بندی و مورفولوژی شهر است. به بیان دیگر، فضای سبز در کنار اسکلت فیزیکی شهر، تعیین کننده اندام و بطور کلی سیمای شهر می باشد. از این رو منطق طراحی حکم می کند که هرگاه طراحی شهر به درستی انجام گیرد، و نیز به دقت به مورد اجرا گذاشته شود، میان این دو عامل یعنی بخش بی جان و جاندار مورفولوژی شهری به گونه ای تعادل برقرار گردد (حسین زاده دلیر، ۱۳۷۲:۳۴). پارک منطقه فراخ و بازی برای استفاده های تفرجگاهی عامه در کنار و داخل شهرها است (مجنونیان، ۱۳۷۴:۳۴) که از ترکیب میان عملکرد و بیان تصویری شکل می گیرد و در زیبا سازی منظر شهر نقشی مهم ایفا می کند و به عنوان رابطی میان زیباسازی و فضاهای عملکردی مطرح می گردد. اصولاً طبیعت و ماهیت این فضاها به گونه ای است که تمام طبقات مردم می توانند از آن استفاده کنند. در پارکهای عمومی سعی می شود که تمام وسایل سرگرمی و رفاهی، تقریباً برای هرگونه سلیقه، فکر و سن وجود داشته باشد (حسین زاده دلیر، ۱۳۷۲:۱۱).

فضای سبز و نقش آن در پایداری شهر

محیط زیست انسانی، مفهوم جامعی است از مجموع تأثیرات عوامل بیرونی و روابط متقابل آنها که تعادل بیولوژیک را سبب می شوند. بنابراین چگونگی روابط انسانها با محیط، نحوه برقراری ارتباط و تأثیر پذیری خصوصیات اکوسیستم ها در کیفیت احساسی و روانی انسانها تأثیر مهم و غیرقابل انکار دارد. توجه به مقوله فضای سبز شهری، زمانی مهم تر جلوه می کند که بدانیم که این کاربری شهری بطور مستقیم با پایداری شهری مرتبط است. بعد نوین پایداری شهری در شهرهای ناهمگن و ناپایدار امروزی، پایداری اجتماعی است که با نقش پارک در بالا بردن ضریب مشارکت پذیری شهروندان ارتباط مستقیم دارد (شکل ۱) (محمدی و همکاران، ۱۳۸۶:۹۷).

شکل ۱. نقش فضای سبز در توسعه پایدار شهری

فضای سبز و تأثیر آن بر کیفیت زندگی شهروندان

بی تردید فضای سبز و پارک های شهری را باید در زمره اساسی ترین عوامل پایداری حیات طبیعی و انسانی در شهرنشینی امروز به شمار آورد (اسماعیلی، ۱۳۸۱:۱۱) که اگر به صورت صحیحی برنامه ریزی شوند در سالم سازی جسم و روح تأثیرات مطلوبی خواهند داشت. پارک های شهری به عنوان یکی از مهم ترین فضاهای عمومی - خدماتی شهر نقش زیادی در

ارتقای شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی نواحی شهری دارند. این فضاها به موازات رشد و متراکم شدن نواحی شهری در جوامع مختلف مورد توجه قرار گرفته اند و راهبردهای گوناگونی برای مکان یابی و توزیع مناسب آنها در محیط های شهری ابداع و به کار گرفته شده است. انسان در هر شرایطی روزانه به چند ساعت سکوت و آرامش نیاز دارد، این نیاز با فشردگی جمعیت در محل مسکونی و زندگی آپارتمان نشینی بیشتر احساس می شود، بنابراین از این دیدگاه نیز ایجاد و توسعه فضای سبز شهری که انسان بتواند دست کم روزانه ساعتی را در آرامش و دور از هیاهو بگذراند، به صورت ضرورت واقعی خودنمایی می کند (قربانی و تیموری، ۱۳۸۸: ۵۰). دانشمندان پی برده اند که فضای سبز می تواند به آرامش، جوان سازی و کاهش خشونت مردم کمک کند.

گذشته از مزایای اجتماعی و فیزیولوژیکی، طبیعت شهری می تواند مزایای اقتصادی را نیز، هم برای مدیران شهری و هم شهروندان فراهم سازد. به عنوان مثال، پالایش هوا که درختان انجام می دهند، می تواند منجر به کم شدن هزینه های کاهش آلودگی و میزان آن گردد. به علاوه، ارزشهای زیبایی شناختی، تاریخی و تفریحی پارکهای شهری باعث افزایش جذابیت شهر، ارزش گردشگری و در نتیجه درآمد می شود (Cheisura, ۲۰۰۴: ۱۲۹).

کارکردهای فضای سبز در شهرها با نگاهی به فضاهای سبز شهری در کلانشهر کرج

فضای سبز شهری بر اساس کارکرد های متنوع خود نقش برجسته ای در ارتقای کیفیت زندگی شهروندان ایفاء می کند و از این رو عامل کلیدی در شکل گیری شهری پایدار می باشد. کارکردهای فضای سبز در شهرها شامل کارکردهای اکولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی و معماری و منظر می باشد که هر یک از این کارکردها تأثیرات مطلوب و در صورت عدم مدیریت اثرات نامطلوبی را بر شهرها می گذارند. شهر کرج نیز از این امر مستثنی نیست. در این قسمت ضمن تعریف، به ویژگیهای هر یک از کارکردهای مذکور در شهر کرج پرداخته خواهد شد.

۱- اکولوژیکی:

مهمترین اثرات فضای سبز در شهرها، کارکردهای زیست محیطی آنها است که شهرها را به عنوان محیط زیست جامعه انسانی معنی دار کرده است و با آثار سوء گسترش صنعت و کاربری نادرست تکنولوژی مقابله نموده، سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می شوند.

جلوگیری از فرسایش خاک، کاهش آلودگی هوا، کاهش آلودگی صوتی، پایداری میکرو اقلیم، کاهش اثرات باد، زیا سازی شهری و تصفیه آب، تعدیل دما، تلطیف هوا و جذب گرد و غبار (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲). شهر کرج به عنوان یکی از باغشهرهای ایران از دور باز دارای باغات بسیار و زمین های کشاورزی گسترده ای بوده است ولی متأسفانه در سالهای اخیر به دلیل رشد جمعیتی این کلانشهر و همچنین عدم مدیریت یکپارچه فضای سبز شهری در شهرهای اقماری اطراف، آسیب های زیادی به باغات درون شهری و اراضی کشاورزی که ریه های تنفسی شهر بوده اند وارد شده است. در سالهای اخیر سازمان پارکها و فضای سبز با رویکرد احیای باغات و استفاده از پتانسیل های اراضی و لکه های سبز شهر، برنامه هایی را تدوین و اجرا نموده است. به عنوان مثال تحویل پارک جهان، نهالستان بزرگ کرج و کاخ مروارید به سازمان را به عنوان پهنه های سبز می توان نام برد. به طور کلی شهر کرج داشته های زیست محیطی ارزشمندی را در بر دارد که در صورت مدیریت و هماهنگی ارگانها می تواند به نحو مطلوب بر شرایط اکولوژیکی شهر تأثیرگذار باشد.

۲- اقتصادی:

کارکرد درست فضای سبز تأثیرهای مثبت زیادی در اقتصاد کشورها میگذارد. برای مثال فضای سبز به ویژه کاشت صحیح درختان میتواند بر روی مصرف انرژی در ساختمان ها تأثیر قابل ملاحظه ای بگذارد. هزینه گرم کردن یا خنک کردن ساختمانها در صورت کاربرد درست درختان کاهش می یابد. درختان باعث جذب ۹ درصد انرژی خورشیدی در تابستان شده و گرمای داخلی ساختمانها را می توانند کاهش دهند. اگر درختان در نقاط مناسبی کاشته شوند که سایه انداز آنها نقاط معینی از ساختمان ها را بپوشاند به

صرفه جویی چشمگیری در مصرف سوخت می انجامد. در کنار موارد ذکر شده ماهیت احداث و نگهداری فضای سبز نیز خود تأثیرات مثبتی را در اقتصاد شهر دارد. ایجاد بیش از ۲۰۰۰ فرصت شغلی به صورت ثابت و فصلی در قالب توسعه و نگهداری فضای سبز شهری در کرج و به وجود آمدن موقعیت های شغلی مختلف در پارکها به واسطه ایجاد مراکز خدماتی و تفریحی داخل بوستانها می تواند از این دسته محسوب شوند. به طور کلی می توان گفت که توسعه پایدار، توسعه پایدار شهروندی و کیفیت بالای زندگی نتایج این کارکرد می باشد (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲).

۳- اجتماعی و روحی روانی:

یکی از کارکردهای بسیار مهم فضای سبز، کارکرد اجتماعی- روانی آن می باشد که رسیدن به این کارکرد مستلزم تغییر ساختار تفکری نسبت به فضای کالبدی و ساختاری آن فضا در جهت برطرف کردن نیازهای اجتماعی- روانی شهروندان می باشد. در یک تقسیم بندی کلی می توان آثار اجتماعی ناشی از گسترش فضای سبز را به آثار جامعه شناختی، فرهنگی و روان شناختی تقسیم کرد (صالحی فرد و علیناده، ۱۳۸۷: ۴). از بعد کارکرد اجتماعی فضای سبز شهری در کرج نیز می توان به فعالیتهای فرهنگی، آموزشی و ورزشی در پارکها اشاره نمود: برپایی نمایشگاه گل و گیاه، جشنواره لاله، فعالیتهای ترویجی خانه باغها، دوره های آموزش شهروندی در پارکها، اردوهای آموزش شهروندی، ورزش های همگانی صبحگاهی، ایجاد مجموعه های ورزشی در بوستان شهید چمران- پارک فاتح- باغ جهان و ریحان، فعالیتهای و برنامه های آموزشی و ترویجی، مراسم هفته درختکاری و کاشت نهال از دسته برنامه هایی می باشد که باعث ارتقاء سطح تعاملات شهروندان با یکدیگر و همچنین با مدیریت شهری می باشد که حاصل این مدیریت مشارکتی به تدریج به ارتقاء کیفیت زندگی در شهر و بالا بردن میزان مشارکت پذیری شهروندان و تقویت وابستگی های اجتماعی از موارد این کارکرد می باشند.

۴- کارکرد معماری:

فضای سبز از عناصر معماری است. باعث تقسیم فضا می شود. امکان ایجاد حفاظ کنترل و ایجاد محوطه های خصوصی را فراهم می آورد. احداث فضای سبز در شهرها بر سیمای شهر نیز اثر گذار است. در حال حاضر در شهر کرج نیز شاهد هستیم مناطقی که فضای سبز غنی تر داشته و پارکهای شهری جدید با سیمایی مدرن در آنها احداث شده است، دارای منظره دلپذیر تر هستند به طوری که هنگام عبور از آن فضاها حس مکث به وجود آمده و شهروندان به آنجا تعلق خاطر خاصی دارند. به عنوان مثال پارکهای استاد شهریار، ایران زمین، میدان استقلال و پارک هامون از جمله فضاهایی است که در شهر کرج از معماری ارزشمندی برخوردار است. خلق این فضاها در شهر کرج به طور بسیار گسترده ای بر سیمای شهری تأثیرگذار بوده است.

۵- کارکرد مهندسی فضای شهری:

کنترل و تثبیت خاک، کنترل صدا، پاکیزه سازی هوا، کنترل ترافیک و کنترل انعکاس نورهای مزاحم از کارکردهای فضای سبز در مهندسی فضای شهر به شمار می رود (بهرام سلطانی، ۱۳۷۰: ۸).

- کنترل صدا: امروزه دانشمندان ثابت کرده اند که درختان و درختچه ها می توانند در کاهش آلودگی صدا مؤثر باشند. بهر حال کیفیت کاهش صدا در درختان و درختچه های مختلف برحسب اندازه برگ، تراکم شاخه و برگ، نوع و بلندی درخت تفاوت دارد. درختانی که در حاشیه خیابان ها ایجاد شده اند اثر کلندگی بیشتری نسبت به دیواره های پیش ساخته و ساختمانی دارند.

کنترل ترافیک: آرایش فضای سبز در محورهای درون شهری عامل مؤثری در کنترل ترافیک می باشد، بدین صورت که کاشت اصولی درختان در مکان های مناسب به عنوان نشانه ای آشنا در هدایت رفت و آمد ها بسیار مؤثر است (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲). فضای سبز حاشیه اتوبان کرج- قزوین در محدوده مهر ویلا و فاز ۴ مهرشهر دارای این کارکرد می باشند.

۶- کارکرد برنامه ریزی شهری:

از فضاها و کاربری های شهری و کمربند محاط کننده جهت کنترل توسعه آینده شهر است و حائل و جدا کننده بین کاربری ها و برقرار کننده پیوند میان ساخت اصلی شهر و شهرک های اقماری می باشد (حسین زاده دلیر، ۱۳۷۲: ۷). اجرای پروژه های کمربند سبز در سازمان پارکها و فضای سبز شهر کرج به ویژه نوار شمالی نیز با این رویکرد در حال اجرا می باشد.

۷ - کارکرد زیبا شناختی:

زینت شهرها و مطلوبیت آنها برای زیست، مدیون زیبایی آفرینی فضای سبز در اشکال متنوع خود است. فضای سبز بخش عمده ی نازیبایی های شهرها را به عنوان پدیده انسان ساخت در برابر سیستم های طبیعی تا حدی متعادل میکند. فضاهای سبز محیط طبیعی را به داخل محیط شهری می برند و فضاهای خشن و بافت مصنوعی شهر ساخته شده را به محیطی آرام بخش و نشاط آور تبدیل می کنند و با رنگ های چشم نواز، نواهای گوش نواز و هوای پاکیزه، روح آدمی را برای مقابله با دشواری های زندگی آماده می کند (بهرام سلطانی، ۱۳۷۱). شهر کرج از گذشته به عنوان باغشهر مشهور بوده است. تصور ذهنی که در وهله اول از شهر به دست می آید، شهری سرسبز و با طراوت است. توسعه فضای سبز شهری در کرج می بایست طوری باشد تا با نگاه اول توزیع مناسبی از فضای سبز در اشکال مختلف به چشم آید. تدوین طرح جامع فضای سبز شهر کرج از اقداماتی است می تواند توزیع فضای سبز را متناسب با هر منطقه و ویژگی های شهر پیش بینی نموده و زیبایی را ب رای شهر کرج در افق ۲۰ سال آینده به ارمغان آورد.

۸ - کارکرد اقلیمی:

کنترل اشعه خورشید، کنترل باد، کنترل باران، کنترل درجه حرارت را می توان از موارد این کارکرد به شمار آورد.

- کنترل تشعشعات و بازتاب نور: فضای سبز در شهرها ضمن کنترل تشعشعات خورشید از بازتاب نورهای مزاحم و خیره کننده می تواند جلوگیری کند.

- کنترل باد: فضای سبز به ویژه درختان در صورت کاشت مناسب و هدفمند می توانند در بخش های مورد نظر و تغ بیر جهت آن در سمت دلخواه بسیار مؤثر باشند (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲).

علاوه بر کارکردهای فوق می توان موارد زیر را نیز به عنوان کارکردهای فضای سبز شهری نام برد:

افزایش رطوبت نسبی و لطافت هوا از طریق تعریق، مقابله با جزایر گرمایی، کاهش میزان سرب (۱۰ تا ۲۰ برابر گیاهان علفی و ۲ برابر گیاهان زراعی)، جذب گرد و غبار از طریق پراکندگی شاخ و برگ خود در تمام زوایا و سطوح، تولید اکسیژن، تولید فیتونسید (Fytvnsyd) توسط درختانی مانند گردو، کاج، نراد، بلوط، فندق، بید و ... که دارای اثر کشندگی بر روی بسیاری از باکتری ها و قارچ های تک سلولی و اثر فرح بخش بر انسان می باشد، تعدیل آب و هوا از طریق تعریق و تعرق، ذخیره انرژی و تاج بری یا جذب برگاب (Interception) (اصغریان رستمی، ۱۳۹۲). بی شک توسعه فضای سبز در شهر کرج نیز کارکردهای اقلیمی مناسب و مطلوبی را برای آن داشته است. به طوری که اختلاف دما در مناطقی که فضای سبز گسترده و باغات در آنها است با مناطقی که دارای جزایر گرمایی گسترده هستند و ساختمانهای بتنی بیش از فضای سبز در آنجا خودنمایی می کنند، بسیار محسوس است. به عنوان مثال در یک شب تابستانی اگر در محدوده خیابان شهید بهشتی عبور نماییم وقتی به محدوده میدان سپاه می رسیم اختلاف دما بسیار محسوس است و این کارکرد اقلیمی مثبت فضای سبز و باغات جهانشهر را می رساند.

نتیجه گیری:

فضای سبز که بخشی از سیمای شهر را تشکیل می دهد، به عنوان یکی از پدیده های واقعی از نخستین مسائلی است که انسان همواره با آن در تماس بوده و خواهد بود. اهمیت فضاهای سبز در محیط شهری تا آن حد است که به عنوان یکی از شاخصهای توسعه یافتگی جوامع مطرح شده و در عین حال معیاری برای ارتقای کیفیت فضای زندگی محسوب می شوند. در این میان باید توجه داشت که فضاهای سبز کلان شهرها در شرایط کنونی تنها محل انتشار آثار مثبت اجتماعی نبوده و در صورت عملکرد ضعیف مدیریت شهری می تواند زمینه ساز برخی از کارکردهای نامطلوب مثل وقوع جرائم متعدد در پارکها، رواج دوستی

های نامشروع، ایجاد نا امنی در استفاده کنندگان و باشد. بنابراین می توان گفت فضای سبز شهری و مدیریتی شهری هر دو بر هم تأثیر می گذارند به طوری که فضای سبز شهری بدون مدیریت فعال و پایه شهری، ع ملکرد و کارکرد مطلوب نخواهد داشت. شهر کرج به دلیل داشتن قومیت‌های مختلف فرهنگی دارای شناخت اجتماعی متفاوتی است. این ساختار اجتماعی متفاوت، ساختار اقتصادی و در نتیجه ساختار کالبدی متفاوتی را در سطح شهر به وجود آورده است که این موضوع نیازمند مدیریت شهری با رویکردهای نوین در حوزه فضای سبز شهری می باشد.

در راستای بهبود عملکرد فضاهای سبز شهری می توان راهکارها و پیشنهادات زیر را مطرح کرد:

- ۱ - در سال های اخیر رشد سریع جمعیت و شهرنشینی، باعث کمبود فضای سبز در شهرها شده است. بنابراین مدیران شهری می بایست علاوه بر توجه به جنبه های کیفی، نسبت به افزایش کمی فضاهای سبز در شهرها در راستای عملکرد اجتماعی و روان شناختی این فضاها اقدام کنند که این مهم داشتن برنامه های عملیاتی در سطوح مختلف برنامه ریزی من جمله طرح های جامع و طرح های موضعی را می طلبد.
- ۲ - متناسب بودن کمی و کیفی ساخت فضاهای سبز با حجم فیزیکی شهر و نیازهای جامعه با توجه به شرایط اکولوژیکی و روند گسترش آبی شهر (توزیع متناسب فضای سبز شهر در محلات در مقیاس های محله ای و فرا شهری).
- ۳ - افزایش بهره وری اجتماعی و اکولوژیکی فضاهای سبز شهری از طریق توجه عمیق به جنبه های ساختاری فره نگی- اجتماعی فضاهای سبز شهری و ارائه طرح ها و برنامه های دقیق و اصولی در این زمینه (طراحی بر حسب نیاز های شهر و متناسب با فرهنگ حاکم بر محدوده).
- ۴ - توجه به طراحی باز فضا، دموکراتیزه کردن فضا، تمرکز زدایی در طراحی پارکها و پرهیز از ایجاد فضاهای مساعد جهت ارتکلب جرائم می تواند در جهت بهبود عملکرد فضاهای سبز و عدم ایجاد نا امنی مؤثر باشد (توجه به نوع طراحی و داشتن رویکرد پارکهای امن، توجه به ایمنی و امنیت به طور همزمان).
- ۵ - توجه به موضوع مکان یابی و مکان گزینی فضاهای سبز شهری و مباحث مرتبط با سازگاری کاربری ها در فضاهای سبز شهری.

منابع:

- ۱ - اسماعیلی، اکبر. ۱۳۸۱. تحلیل فضای سبز بر اساس برنامه ریزی شهری نمونه موردی : مناطق ۱ تا ۸ تبریز. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس.
- ۲ - اصغریان رستمی، محمد. ۱۳۹۲. و کارکرد و نقش فضای سبز در شهرها. تهران: خبرگزاری پانا.
- ۳ - بهرام سلطانی، کامبیز. ۱۳۷۰. کاربرد فضای سبز شهری در طرح های جامع و اصول طراحی پارک ها. مجله رشد آموزش جغرافیا. شماره ۲۵.
- ۴ - بهرام سلطانی، کامبیز. ۱۳۷۱. مجموعه مباحث و روش های شهرسازی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- ۵ - حسین زاده دلیر، کریم. ۱۳۷۲. کاربرد فضای سبز شهری در طرح های جامع و اصول طراحی پارکها. مجله رشد جغرافیا.
- ۶ - سعیدنیا، احمد. ۱۳۷۹. جلد نهم کتاب سبز شهرداری ها. تهران: مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری تهران.
- ۷ - قربانی، رسول و تیموری، راضیه. ۱۳۸۸. تحلیلی بر نقش پارک های شهری در ارتقای کیفیت زندگی شهری با استفاده از الگوی Seeking-Escaping نمونه موردی: پارک های شهر تبریز، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲.
- ۸ - صالحی فرد، محمد و علیزاده، سید دانا. ۱۳۸۷. شماره ۲۱ فصلنامه مدیریت شهری. تهران.
- ۹ - ضرابی، اصغر و تبریزی، نازنین. ۱۳۸۵. برنامه ریزی بهینه فضای سبز شهری. فصلنامه سبزینه شرق، شماره ۲۲.

- ۱۰- مجنونیان، هنریک. ۱۳۷۴. مباحثی پیرامون پارک ها، فضاهای سبز و تفرج گاه ها، تهران : انتشارات سازمان پارک ها و فضای سبز شهر تهران.
- ۱۱- محرم نژاد، ناصر و بهمن پور، هومن . ۱۳۸۸. بررسی اثرات توسعه شهری بر فضای سبز شهر تهران و ارائه راهکارهای مدیریتی، نشریه علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۱۱، شماره ۴.
- ۱۲- محمدی، جمال، محمدی ده چشمه، مصطفی و ابافت یگانه، منصور . ۱۳۸۶. ارزیابی کیفی نقش فضاهای سبز شهری و بهینه سازی استفاده شهروندان از آن در شهر کرد. مجله محیط شناسی، شماره ۴۴.
- ۱۳- مطلبی، محمد. درآمدی بر مقوله امنیت اجتماعی در طراحی و مدیریت پارک های شهری. ماهنامه پیام سبز.
- ۱۴- Balram Shivanand, Dragicevic Suzana (۲۰۰۵); Attitudes Toward Urban Green Space: Integrating Guestionnaire Survey and Collaborative GIS Techniques to Improve Attitude Measurements, Landscape and Urban Planning.
- ۱۵- Chiesura Anna, ۲۰۰۴, The Role of Urban Parks for The Sustainable Sity, Landscape and Urban Plannig. www.elsevir.com/locate/landrob plan.
- ۱۶- Manlun, Yang(۲۰۰۳);Suitability Analysis of Urban Green Space System Based on GIS, ITC. Saaty, T.L (۲۰۰۸); Relative Measurment and its Generalization in Decision Making:Why Pairwise Comparisons are Central in Mathematics for the Measurement of Intangible Factors, The Analytic Hierarchy/Network Process ۰۲,۲۵۱-۳۱۸.
- ۱۷- Shi, Long (۲۰۰۲);Suitability Analysis and Decision Making Using GIS, Spatial Modeling. Millward, Andrew A and Sabir, senna(۲۰۱۱); Benefits of a forested urban park: What is the value of Allan Gardens to the city of Toronto, Canada?,Landscape and Urban Planing.